

-gat, i per a la ò oberta recórrer a una explicació com la que hem donat a *reixort*: hi hauria un lligam entre aquesta o analògica i el caràcter postverbal a què apunta la influència de les formes *surgo/surgunt/surgat*? És complicat i caldrà més reflexió. O hi ha en *sorgo* algun corrent pre-romà? (recordem la BURGA gallega, DECH).

Una altra formació paral·lela sembla haver existit en el Bearn, on coexistiren a l'E. Mj. *sorda*, -de i *sordere*. En afrontacions del S. xv: «remadén la diite *sorda* a la part de Laruntz entró la passade de la *sorde* qui és desus lo bosc», i un poc més amunt havia dit «au quant ['caire'] de la *sordere* qui bee d'Arriu en bağ au cant de la *sorda* hont ha feyte une crotz», cosa que es repeteix més avall en forma semblant: «la *sordere* qui bee d'Arr en bağ», «au cant de la spone qui bee d'Arr en bağ --- tiran tot dret a la *sorda*» «enfore passade la *sorda*», tot això l'any 1440 en el *Cartulari d'Ossau*, 230.15, 229.7f., B 236.44, 238, 231.3.

Es tractarà del *Ruisseau de la Sourde* que baixa d'entre el Pic i el Caperan de Ger cap a Aigues Bones (mapa Boisson), i hem de veure-hi una «source» que dóna lloc a un xaragall o barranc. Com que després de la primera documentació situa una *crotz desus une fondete --- une fondaete* --- (FONTANA, -ITTA) sembla que aquesta és una font pròpiament dita i la *sorde* és la naixor de l'aigua que forma comella i riu naixent i que s'aplica conjuntament a aquest i a la naixor d'aigua. Si el francès *source* és *SORXA per *SURGITA, el bearnès *sorde* podria venir precisament de *SURGITA; quant a *sordere* més que un derivat en -ARIA seria un diminutiu en -ELLA. Cf., però, les Comes i Torrents de la *Sorda*, cerdans, que he explicat a *SORD*.

CPT.: +*Capsort*, pron. *kapsórt* és en el Maresme la corda formada per tres llibants trenats, la qual serveix per amarrar les barques, un cop tretes, als pals de la platja (StPolM, 1936). CPT. de cap: 'cap de corda' + *sort* (tal com l'hem vist a la *Cròn.* de Jaume I) cap amb el qual hom sorgeix (usat també, eventualment, per treure).

SORGO, 'certa gramínia asiàtica i italiana', mot italià, probablement del ll. vg. *SŪRĪCUM*, ll. *SŪRĪCUM*, 'provinent de Síria'. □ 1.ª doc.: *DOrt.*, Spitzer, *W. u. S.* iv, 140, 146; *DCEC*; el *DAG.* el recollí en ús a la Plana de Vic, en una variant *xorbo* o *xorgo*.

Sorguarol, potser mal llegit per *sorigarol*, diminutiu de *soriguer* o altre derivat de *SOREX*, car el *DAG.* porta *suriu* en el mateix ms. de 1612.

Sòria, V. *solfa* *Soriaca*, V. *xurriaca* *Soriejar*, *sorier*, *sorieria*, V. *sòria* *Sorigot*, V. *xerigot* *Soriguer*, V. *xoriguer* *Sorites*, V. *soredi* *Sorla*, V. *sóllera* *Sormar*, V. *xumar* *Sormuntar*, V. *munt*

SORNA, mot d'una família romànica que té membres en totes les llengües de la Península, de França i del NO. d'Itàlia, però en totes elles apareix des de més o menys tard (Ss. xv-xvi) i amb caràcter d'una manera o altra secundari, fora de l'adjectiu oc. *sorn*,

que és molt antic [S. XIII] i amb sentits elementals ('fosc', 'melancòlic', en els Alps 'sord, cec'), des del qual potser es propagà a les altres; no és impossible que resulti d'una alteració del ll. *SŪRDUS* 'sord' per contaminació d'un altre mot, però és més versemblant que tingui un origen pre-romà, probablement indoeuropeu; potser un cèltic o sorotàptic (T)SURN/STURN-, tenint en compte el lombard i tirolès *sturn*, piemontès *èory* 'sord', en relació amb certs mots cèltics que signifiquen 'fello' o 'fort' (brit. *sur(n)* etc.) i d'altres llengües indoeuropees (prussià ant. *stūrna*- 'seriós, zelós', ags. *styrne* 'seriós, dur, sever', ll. *strenuus* 'gallard', gr. *σπρηνής* 'rude, brau'); el problema català es complica amb el cas de *sorrut* 'malcarat sorneguer', que podria ser alteració de *sornut* però és incert. □ 1.ª doc.: *sorna*, 1586; *sorneguer*, 1588?; *serrut*, 1604; *surrut*, 1695; *sornut*, a. 1889.

Guerau de Montmajor, en la seva sàtira de diversos catedràtics valencians, caracteritzats successivament, li dóna l'acc. 'prosopopeia', 'flema d'un que es dóna importància': «No marcha a soles, / tant bé ho adorna, / ab sa gran *sorna*, / un Castanyeda: / cruxint la seda, / diu, cada pas: / Santo Thomàs / es de mi parte, / primera parte, / questione prima» (a. 1586, *RHisp.* xxxiv, 548).

No recollit per lexicògrafs fins al dicc. de Lacavalleria (1695), que posa *sorna* i *sornaguer* amb remissió als seus articles: «fleuma, *sornaria*, lentitudo ---», «fleumament, ab fleuma, *sornament*, ab *sornaria*, lente, frigide ---», «fleumàtic, fleuma, *sorna*: lentus, tardus, cunctabundus ---», Belv. el posa com a subst. m.: «*sorna*, el subgecte tard y pesat en ses accions», «*sornaguer*: pachón, *lentus*, *morosus*», «*sorneria* ---»; Labèrnia: «*sorna*, tardansa, fleuma; dissímulo ---», «*sornaguer*: fleumàtic --- ab molta lentitudo ---, *pachorrido* ---». El *DAG.*, sense atendre a *sorna*, assenyala a «*sornaguer*, que té *sorna*, que usa *sorna*» l'acc. mall. «ganso, calmoso, cachazudo»; i també recull «*sornejar* fer el desentès, fer el pagès», que ja havia registrat Lab. com a equivalent de «remolejar, remolonar».

No cal dir que *sorna* continua ben viu en cat. central (i crec pertot, sempre sentit amb o tancada); encara que, pel to familiar i poc elevat del mot i la idea, no surti sovint en literatura, i ocasionalment el sentíem també, amb més càrrega afectiva, en diminutiu: «Don Teodoro, en aquella *sorneta* que li era peculiar, li patla --- la misèria que reina en este país ---» tort, Vergés Paulí (*Espurnes Llar* v, 5).

Sorneguer a manera de sobrenom literari, atrau més els escriptors. La primera aparició deu ser, utilitzat com a epítet, en la *Història del Cavaller Partimobles*: «En continent féu escriure lletres al Rey *Sornaguer*, dient que lo Compte acceptava la batalla cos per cos ab ell» (cap raó per dubtar ni en tinc gaire per assegurar, en un llibret que ja no m'és accessible, que ja figurí així en l'ed. de 1588, que després n'hi ha moltes, ni fóra fàcil de comprovar què hi pugui haver en les antigues versions del poema francès de Partenopeus que hi hagi donat peu).

Entre els escriptors de la Renaixença, Emili Vila-